

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
MANUELA CAMPOSA SÁNCHEZA-BORDONY
przedstawiona w dniu 15 listopada 2016 r.¹

Sprawa C-4/16

J.D.
przeciwko
Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

(wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, Polska)

Środowisko naturalne — Dyrektywa 2009/28/WE — Odnawialne źródła energii — Hydroenergia —
Pojęcie — Energia wytworzona w elektrowni wodnej zlokalizowanej na zrzutach ścieków
technologicznych innego zakładu

1. Czy pojęcie „energii ze źródeł odnawialnych” w rozumieniu dyrektywy 2009/28/WE² obejmuje energię wytwarzaną przez elektrownię wodną, która wykorzystuje zrzut ścieków z innego zakładu, nieprowadzącego działalności polegającej na wytwarzaniu energii elektrycznej? Taka jest, pokrótce rzecz ujmując, treść pytania zadanego Trybunałowi Sprawiedliwości przez sąd odsyłający, który ma wątpliwości co do tego, czy pojęcie to ogranicza się do energii uzyskanej w wyniku „naturalnego” spadku wód powierzchniowych.
2. W opinii tej stanę na stanowisku, że zarówno na podstawie brzmienia dyrektywy 2009/28, jak i realizowanych przez nią celów można dojść do wniosku, iż naturalny lub sztuczny charakter cieku wodnego, którego spadek jest wykorzystywany do wytwarzania energii elektrycznej, jest w tym kontekście bez znaczenia, pod warunkiem że płynąca nim woda nie pochodzi z elektrowni pompowej.

1 — Język oryginału: hiszpański.

2 — Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz.U. 2009, L 140, s. 16).

I – Ramy prawne

A – Prawo Unii

1. Dyrektywa 2009/28

3. Zgodnie z motywem 1 dyrektywy 2009/28:

„Kontrola zużycia energii w Europie oraz zwiększone stosowanie energii ze źródeł odnawialnych wraz z oszczędnością energii i zwiększoną efektywnością energetyczną stanowią istotne elementy pakietu środków koniecznych do redukcji emisji gazów cieplarnianych [...]. Elementy te mają również duże znaczenie dla zwiększenia bezpieczeństwa dostaw energii, wspierania rozwoju technologicznego i innowacji, a także dla tworzenia możliwości zatrudnienia i możliwości rozwoju regionalnego, zwłaszcza na obszarach wiejskich i odizolowanych”.

4. Motyw 30 tej dyrektywy brzmi następująco:

„Na potrzeby niniejszej dyrektywy przy obliczaniu wkładu energii elektrycznej pochodzącej z elektrowni wodnych i wiatrowych wpływ zmiennych warunków klimatycznych powinien być łagodzony przez zastosowanie zasady normalizacji. Ponadto energii elektrycznej wytworzonej w elektrowniach szczytowych z członem pompowym z wykorzystaniem uprzednio wpompowanej wody nie powinno uznawać się za energię elektryczną wytworzoną z odnawialnych źródeł energii”.

5. Zgodnie z art. 2 dyrektywy 2009/28 „[d]o celów niniejszej dyrektywy stosuje się definicje zawarte w dyrektywie 2003/54/WE³”, skutkiem czego:

„a) »energia ze źródeł odnawialnych« oznacza energię z odnawialnych źródeł niekopalnych, a mianowicie energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, geotermalną i hydrotermalną i energię oceanów, hydroenergię, energię pozyskiwaną z biomasy, gazu pochodzącego z wysypisk śmieci, oczyszczalni ścieków i ze źródeł biologicznych (biogaz)”.

6. Artykuł 3 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:

„Każde państwo członkowskie dba o to, aby jego udział energii ze źródeł odnawialnych, obliczany zgodnie z art. 5–11, w końcowym zużyciu energii brutto w 2020 r. odpowiadał co najmniej jego krajowemu celowi ogólnemu dla udziału energii ze źródeł odnawialnych w tym roku, określonego [...] w załączniku I [...]”.

7. Artykuł 5 dyrektywy 2009/28 brzmi następująco:

„1. Końcowe zużycie energii brutto ze źródeł odnawialnych w poszczególnych państwach członkowskich wylicza się jako sumę:

a) końcowego zużycia energii elektrycznej brutto z odnawialnych źródeł energii;

[...].

3 — Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 96/92/WE (Dz.U. 2003, L 176, s. 37 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 12, t. 2, s. 211).

3. Dla celów ust. 1 lit. a) końcowe zużycie energii elektrycznej brutto z odnawialnych źródeł energii oblicza się jako ilość energii elektrycznej wytworzonej w państwie członkowskim z odnawialnych źródeł energii, z wyłączeniem wytwarzania energii elektrycznej w elektrowniach szczytowych z członem pompowym z wody, która została wcześniej wpompowana pod górę.

[...]

Energię elektryczną wytworzoną dzięki wykorzystaniu energii wodnej i energii wiatru uwzględnia się zgodnie z zasadami normalizacji określonymi w załączniku II.

[...]

7. Metodologia i definicje stosowane przy wyliczaniu udziału energii ze źródeł odnawialnych określone są w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1099/2008^[4] [...]”.

2. Dyrektywa 2003/54

8. Dyrektywa 2003/54 została uchylona na mocy dyrektywy 2009/72/WE⁵ zgodnie z art. 48 tej ostatniej, ze skutkiem od dnia 3 marca 2011 r., zaś odesłania do uchylonej dyrektywy są traktowane jak odesłania do dyrektywy 2009/72.

9. W art. 2 pkt 30 dyrektywy 2009/72 „odnawialne źródła energii” zostały zdefiniowane tak samo, jak w art. 2 pkt 30 dyrektywy 2003/54, czyli jako „odnawialne, niekopalne źródła energii (energia wiatru, energia słoneczna, energia geotermalna, energia fal, pływów morskich, hydroenergia, energia pozyskiwana z biomasy, gazu wysypiskowego, gazu pochodzącego z oczyszczalni ścieków i biogazów)”.

3. Rozporządzenie nr 1099/2008

10. W rubryce 5 załącznika B do rozporządzenia nr 1099/2008 „energia wodna” została zdefiniowana jako „energia potencjalna i kinetyczna spadku wód przekształcana w energię elektryczną przez hydroelektrownie”, w tym także przez elektrownie szczytowo-pompowe.

B – Prawo krajowe

1. Prawo energetyczne⁶

11. W brzmieniu obowiązującym w dniu 6 listopada 2013 r. art. 3 Prawa energetycznego stanowił:

„Użyte w ustawie określenia oznaczają: [...] 20) »odnawialne źródło energii«: źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych. [...]”.

4 — Rozporządzenie z dnia 22 października 2008 r. w sprawie statystyki energii (Dz.U. 2008, L 304, s. 1).

5 — Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 2003/54/WE (Dz.U. 2009, L 211, s. 55).

6 — Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2012 r., poz. 1059, tekst jednolity z późn. zm. w Dz.U. z 2015 r., poz. 478).

12. W brzmieniu obowiązującym od dnia 4 maja 2015 r. art. 3 pkt 20 tej ustawy definiuje „odnawialne źródło energii” przez odesłanie do ustawy o odnawialnych źródłach energii.

2. Ustawa o odnawialnych źródłach energii⁷

13. Artykuł 2 powyższej ustawy stanowi:

„[...]

12) hydroenergia – energia spadku śródlądowych wód powierzchniowych, z wyłączeniem energii uzyskiwanej z pracy pompowej w elektrowniach szczytowo-pompowych lub elektrowniach wodnych z członem pompowym;

[...]

18) mała instalacja – instalacj[a] odnawialnego źródła energii o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 40 kW i nie większej niż 200 kW, przyłączon[a] do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub o mocy osiągalnej cieplnej w skojarzeniu większej niż 120 kW i nie większej niż 600 kW;

[...]

22) odnawialne źródło energii – odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, energię geotermalną, energię hydrotermalną, hydroenergię; energię fal, prądów i pływów morskich, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego oraz z biopłynów.

[...]”.

14. Artykuł 7 ustawy o odnawialnych źródłach energii stanowi:

„Działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w małej instalacji [...] jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej i wymaga wpisu do rejestru wytwórców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie małych instalacji [...]”.

3. Prawo wodne⁸

15. Artykuł 5 ust. 3 Prawa wodnego stanowi:

„Śródlądowe wody powierzchniowe dzielą się na:

1) płynące, do których zalicza się wody:

- a) w ciekach naturalnych, kanałach oraz w źródłach, z których cieki biorą początek;
- b) znajdujące się w jeziorach oraz innych naturalnych zbiornikach wodnych o ciągłym bądź okresowym naturalnym dopływie lub odpływie wód powierzchniowych;

⁷ — Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2015 r., poz. 478), która weszła w życie w dniu 4 maja 2015 r.

⁸ — Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2015 r., poz. 469).

- c) znajdujące się w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących;
- 2) stojące, do których zalicza się wody znajdujące się w jeziorach oraz innych naturalnych zbiornikach wodnych niezwiązanych bezpośrednio, w sposób naturalny, z powierzchniowymi wodami płynącymi.

[...]”.

II – Stan faktyczny

16. J.D. jest podmiotem gospodarczym, który w okresie od dnia 20 listopada 2004 r. do dnia 20 listopada 2014 r. posiadał koncesję na wykonywanie działalności gospodarczej polegającej na wytwarzaniu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych. Koncesja ta obejmowała dwie elektrownie biogazowe i małą elektrownię wodną (0,160 MW) zlokalizowaną na zrzutach ścieków z innego zakładu (PKN Orlen SA), niezajmującego się wytwarzaniem energii elektrycznej.

17. J.D. zwrócił się do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (zwanego dalej „Prezesem URE”) o przedłużenie koncesji, czego mu odmówiono w zakresie dotyczącym elektrowni wodnej decyzją z dnia 6 listopada 2013 r. na tej podstawie, że „jedynie elektrownie wodne wykorzystujące energię pozyskiwaną z fal, prądów i pływów morskich oraz spadku rzek mogą być uznane za wytwarzające energię ze źródeł odnawialnych”⁹.

18. Ta decyzja Prezesa URE została utrzymana w mocy przez Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 5 listopada 2014 r., który powołał się na definicję odnawialnych źródeł energii zawartą w art. 3 pkt 20 Prawa energetycznego w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej przed nim decyzji.

19. J.D. wniósł od tego wyroku apelację do Sądu Apelacyjnego w Warszawie (Polska). Powołał się w nim na niezgodność art. 3 pkt 20 Prawa Energetycznego z dyrektywą 2009/28.

20. W tym właśnie kontekście Sąd Apelacyjny w Warszawie zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem prejudycjalnym.

III – W przedmiocie pytania prejudycjalnego

21. To skierowane w dniu 4 stycznia 2016 r. pytanie prejudycjalne brzmi następująco:

„Czy pod pojęciem hydroenergii jako odnawialnego źródła energii, zawartym w art. 2 lit. a) [dyrektywy 2009/28] w związku z art. 5 ust. 3 i motywem 30 [tej dyrektywy] należy rozumieć wyłącznie energię wytworzoną przez hydroelektrownie wykorzystujące spadek śródlądowych wód powierzchniowych, w tym spadek rzek, czy też również energię wytworzoną w elektrowni wodnej (która nie jest elektrownią szczytowo-pompową ani elektrownią z członem pompowym), zlokalizowanej na zrzutach ścieków technologicznych innego zakładu?”

IV – Postępowanie przed Trybunałem i argumenty stron

22. W postępowaniu udział wzięli J.D., rządy polski i włoski, a także Komisja; wszyscy oni przedstawili swe uwagi na piśmie. Zgodnie z art. 76 § 2 regulaminu postępowania Trybunał Sprawiedliwości podjął decyzję o pominięciu rozprawy.

⁹ — Postanowienie odsyłające, część I pkt 2.

23. J.D. twierdzi, że zgodnie z dyrektywą 2009/28 jedyną wytwarzaną w elektrowniach wodnych energią, której nie można uznać za pochodzącą ze źródeł odnawialnych, jest energia pochodząca z elektrowni szczytowych z członem pompowym. Jego zdaniem na mocy dyrektywy 2009/28 za energię ze źródeł odnawialnych można uznać energię wytworzoną przez elektrownię zlokalizowaną na zrzutach ścieków z instalacji podmiotów trzecich pozbywających się ich po uprzednim wykorzystaniu wody.

24. Rząd polski twierdzi, że pojęcia „energii ze źródeł odnawialnych” [art. 2 lit. a) dyrektywy 2009/28] oraz „odnawialnych źródeł energii” [art. 2 pkt 30 dyrektywy 2009/72] odsyłają do niekopalnych źródeł energii, charakteryzujących się naturalną samooodnawialnością bez udziału człowieka w stosunkowo krótkim czasie czy też tym, że w ogóle nie ulegają wyczerpaniu, a ich wykorzystywanie jest pomocne przy osiąganiu określonych w dyrektywie 2009/28 celów związanych z ochroną środowiska.

25. Dlatego rząd polski stoi na stanowisku, że pojęcie „hydroenergii wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii” odnosi się do tego jej rodzaju, który powstaje wskutek naturalnego spadku śródlądowych wód powierzchniowych, w tym spadku rzek.

26. Rząd ten dodaje ponadto, że dyrektywa 2009/28 wyklucza uznanie za energię z odnawialnych źródeł energii pochodzącej z elektrowni szczytowych z członem pompowym. Na tej podstawie rząd polski wyciąga wniosek, że wytwarzanie energii w elektrowniach wodnych, które, choć nie są elektrowniami szczytowymi

z członem pompowym, wykorzystują wodę wpompowaną uprzednio przez inne podmioty, nie opiera się na wykorzystaniu znajdujących się w środowisku naturalnym odnawialnych źródeł energii.

27. Zdaniem rządu włoskiego pojęcie „energii ze źródeł odnawialnych” obejmuje energię wyprodukowaną z wykorzystaniem nienaturalnych spadków grawitacyjnych pod warunkiem, że zostały one wytworzone do celów o innym przeznaczeniu gospodarczym niż produkcja energii elektrycznej.

28. Rząd ten podnosi, że w motywie 30 dyrektywy 2009/28 rozróżnione zostały dwa przypadki: a) hydroenergia wyprodukowana z wykorzystaniem wytworzonych specjalnie w tym celu sztucznych spadków; oraz b) energia wyprodukowana z wykorzystaniem sztucznych spadków wytworzonych w innych celach niż wytwarzanie energii. W tym pierwszym przypadku nie można mówić o „energii ze źródeł odnawialnych”, gdyż, ze względu na to, że do pompowania wody potrzebna jest inna energia, bilans ogólny energii wykorzystanej względem wyprodukowanej jest prawie zerowy, bez jakiegokolwiek korzyści dla środowiska naturalnego. W tym drugim przypadku natomiast do wytwarzania energii wykorzystywane są istniejące konstrukcje czy też infrastruktura, co optymalizuje korzyści dla środowiska naturalnego, jak też opłacalność inwestycji gospodarczych.

29. Rząd włoski twierdzi również, że, ze względu na to, iż dyrektywa 2009/28 wyklucza wyraźnie z pojęcia „energii elektrycznej wytwarzanej z odnawialnych źródeł hydroenergii” jedynie przypadki wytwarzania energii elektrycznej z wykorzystaniem pompowania, należy przyjąć, że wyjątek ten nie dotyczy przypadków, w których energia elektryczna produkowana jest z wykorzystaniem spadków, jakkolwiek sztucznych, lecz wytworzonych w celach gospodarczych innych niż wytwarzanie energii elektrycznej.

30. Komisja zauważa, że, ze względu na to, iż dyrektywa 2009/28 nie definiuje pojęcia hydroenergii, należy powołać się na pojęcie energii wodnej zawarte w pkt 5.1.1 załącznika B do rozporządzenia nr 1099/2008, do której odsyła art. 5 ust. 7 dyrektywy 2009/28.

31. Opierając się na tej definicji oraz na metodologii obliczania końcowego zużycia energii elektrycznej brutto z odnawialnych źródeł energii (art. 5 ust. 3 tej samej dyrektywy), Komisja dodaje, że prawodawca Unii uznaje za „energię elektryczną ze źródeł odnawialnych” wytworzoną przez elektrownię wodną energię elektryczną przekształconą z potencjalnej i kinetycznej energii spadku wód, z wyjątkiem

energii elektrycznej wytworzonej w szczytowych elektrowniach z członem pompowym z wody, która wcześniej została wpompowana pod górę. Wreszcie instytucja ta wskazuje, że prawodawca ten nie wprowadza rozróżnienia pomiędzy rodzajami wód użytych przez elektrownie wodne w zależności od tego, czy pochodzą one z cieków sztucznych czy też naturalnych.

V – Ocena

32. W przypadku niniejszego odesłania nie chodzi o ustalenie in abstracto zakresu pojęcia „odnawialnych źródeł [energii]” czy też okoliczności, w których należałoby uznać, że hydroenergia pochodzi z tego rodzaju źródeł. Zadane przez Sąd Apelacyjny w Warszawie pytanie jest znacznie bardziej konkretne, gdyż sąd ten chce się dowiedzieć, czy można zakwalifikować jako „energię ze źródeł odnawialnych” w rozumieniu dyrektywy 2009/28 bardzo szczególny rodzaj hydroenergii, a mianowicie energię wytworzoną przez małą elektrownię wodną wykorzystującą zrzuty ścieków z innego zakładu, który wcześniej wykorzystał wodę do własnych celów niezwiązanych z wytwarzaniem energii elektrycznej.

33. Podkreśliłem związek z dyrektywą 2009/28, gdyż łatwo jest przenieść niniejszy spór na obszar pozaprawnych pojęć ogólnych, zapominając przy tym, że rozstrzygnięcie go przez sądy, w tym również przez Trybunał Sprawiedliwości, musi znajdować oparcie w pojęciach prawnych.

34. Wspominam o tym, gdyż wydaje mi się, że w niniejszym przypadku nie można opierać się na *z góry przyjętej* koncepcji „odnawialnych źródeł energii” jako takich, które, zgodnie z tym, co wskazuje rząd polski¹⁰, ulegają naturalnemu odnawianiu bez udziału człowieka. Przy takiej *przyjętej z góry* koncepcji nie do uniknięcia jest sytuacja, w której problematyczne staje się uznanie za „energię ze źródeł odnawialnych” przykładowo energii wytworzonej z wykorzystaniem sztucznych cieków wodnych.

35. Jedynym istotnym w tym zakresie pojęciem jest zaś to przyjęte w samej dyrektywie 2009/28, która, w celach związanych z jej stosowaniem, definiuje „energię ze źródeł odnawialnych” jako „energię z odnawialnych źródeł niekopalnych” [art. 2 lit. a)]¹¹. Przepis ten nie definiuje jednak pojęcia „odnawialnych źródeł niekopalnych”, tylko w sposób wyczerpujący wylicza je, „a mianowicie energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerothermalną, geothermalną i hydrothermalną i energię oceanów, hydroenergię, energię pozyskiwaną z biomasy, gazu pochodzącego z wysypisk śmieci, oczyszczalni ścieków i ze źródeł biologicznych (biogaz)”. Reasumując, określenie w art. 2 lit. a) dyrektywy 2009/28 pojęcia „odnawialnych źródeł niekopalnych” sprowadza się do wskazania wyliczonych w tym przepisie źródeł energii poprzez użycie sformułowania „a mianowicie”¹².

36. Tak więc, niezależnie od tego, czym by nie była energia ze źródeł odnawialnych w innych dziedzinach i niezależnie od tego, czy definicja jej jako „energii z odnawialnych źródeł niekopalnych” jest w ich zakresie prawidłowa, w kategoriach prawnych – konkretnie rzecz ujmując tych użytych w dyrektywie 2009/28 – hydroenergia jest jednym z rodzajów „energii z odnawialnych źródeł niekopalnych”. Zgodnie z rozporządzeniem nr 1099/2008¹³ energia tego rodzaju może zostać ze statystycznego punktu widzenia zdefiniowana jako „energia potencjalna i kinetyczna spadku wód przekształcana w energię elektryczną przez hydroelektrownie”, z uwzględnieniem elektrowni szczytowo-pompowych.

10 — Punkt 13 pisemnych uwag rządu polskiego.

11 — Praktycznie te same wyrażenia zostały użyte w art. 2 pkt 30 dyrektywy 2009/72 oraz w art. 2 pkt 30 dyrektywy 2003/54.

12 — „Es decir” w wersji hiszpańskiej i „à savoir” w wersji francuskiej; „namely” w tekście angielskim; „das heißt” w tłumaczeniu niemieckim; po włosku „vale a dire” i po portugalsku „nomeadamente”.

13 — Rubryka 5 załącznika B.

37. W tych okolicznościach co do zasady wszelkie rodzaje hydroenergii należy uznać, *dla celów zastosowania dyrektywy 2009/28*, za „energię ze źródeł odnawialnych”, niezależnie od tego, czy została ona wytworzona z wykorzystaniem spadku sztucznych cieków wodnych czy też cieków naturalnych¹⁴. Z tego względu przepis krajowy, który wprowadza rozróżnienie pomiędzy *naturalnym* czy też *sztucznym* charakterem cieku wodnego służącego do wytwarzania energii elektrycznej jako kryterium służącego do uznania jej za energię ze źródeł odnawialnych, nie jest zgodny z dyrektywą 2009/28.

38. Jedyny wyjątek od tej zasady został wyraźnie przewidziany w samej dyrektywie 2009/28, w której motywie 30 wskazano, że „energii elektrycznej wytworzonej w elektrowniach szczytowych z członem pompowym z wykorzystaniem uprzednio wpompowanej wody nie powinno uznawać się za energię elektryczną wytworzoną z odnawialnych źródeł energii”. Zgodnie z tym wyjaśnieniem w art. 5 ust. 3 dyrektywy 2009/28 przewidziano, że energia elektryczna wytworzona w takich elektrowniach nie jest uwzględniana w obliczeniu końcowego zużycia energii elektrycznej brutto ze źródeł odnawialnych.

39. Zgodnie z informacją dostarczoną przez sąd odsyłający¹⁵ rozpatrywanej w zawisłym przed nim postępowaniu małej elektrowni wodnej „nie zalicza się do elektrowni szczytowo-pompowych ani elektrowni z członem pompowym”¹⁶. Jeśli tak jest (czego ostateczne ustalenie należy do sądu odsyłającego), elektrownia ta nie spełnia przesłanek, do których odsyłają motyw 30 i art. 5 ust. 3 dyrektywy 2009/28, efektem czego wytwarzana przez nią hydroenergia może zostać uznana za pochodzącą „ze źródeł odnawialnych”.

40. Przewidziany w dyrektywie 2009/28 wyjątek jest efektem podjętej przez prawodawcę decyzji, aby, pomimo że w innym akcie¹⁷ przyznaje on (dla celów statystycznych), iż taki system generuje „energię wodną”, nie kwalifikować tej energii elektrycznej jako pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Niezależnie od powodów, dla których podjęto taką, a nie inną decyzję z zakresu polityki energetycznej¹⁸, ustanowiony w dyrektywie 2009/28 dla elektrowni pompowych wyjątek nie budzi żadnych wątpliwości. Niemniej jednak pragnę ponownie powtórzyć, że nie dotyczy on elektrowni wodnej rozpatrywanej w niniejszym przypadku.

41. Zgodnie z informacjami zawartymi przez sąd w odesłaniu prejudycjalnym rozpatrywana elektrownia wodna wykorzystuje ścieki zrzucane przez niepowiązany z nią zakład zajmujący się innym rodzajem działalności, który nie ma nic wspólnego z wytwarzaniem energii elektrycznej. Nie chodzi tu więc o elektrownię pompową (w przedstawionym powyżej znaczeniu), tylko o elektrownię wytwarzającą energię elektryczną z wykorzystaniem wody, która w przeciwnym razie nie zostałaby wykorzystana do jakichkolwiek innych celów gospodarczych czy też środowiskowych.

14 — Hydroenergia może być wytwarzana albo w elektrowniach przepływowych (które wykorzystują pewien odcinek rzeki czy też kanału, aby przepuścić wodę przez turbiny do ich dolnego biegu), albo też w elektrowniach zlokalizowanych na zaporach zbudowanych w celu uregulowania biegu rzeki poprzez stworzenie (sztucznego) zbiornika wodnego; w tym drugim przypadku turbiny są wprawiane w ruch przez spadek wody z tego zbiornika.

15 — Postanowienie odsyłające, część III pkt 1. Elektrownia ta znajduje się na sztucznym odprowadzeniu (zrzucie) ścieków wykorzystywanych przez inny podmiot do celów niezwiązanych z wytwarzaniem hydroenergii.

16 — Aby elektrownia pompowa mogła działać, potrzebne są dwa zbiorniki wodne znajdujące się na różnych wysokościach. Woda znajdująca się w dolnym zbiorniku jest wypompowywana w okresie godzinowym nadwyżki produkcji energii elektrycznej nad zapotrzebowaniem do zbiornika górnego, z którego jest ona następnie przepuszczana przez turbiny, efektem czego powstaje „rezerwa” energii w godzinach szczytu zapotrzebowania.

17 — Rubryka 5 załącznika B do rozporządzenia nr 1099/28.

18 — Wpompowywanie wody do górnego zbiornika, aby można było następnie dzięki jej spadkowi ponownie wytworzyć energię elektryczną, niewątpliwie wymaga użycia energii, aby wprawić w ruch turbiny, dzięki którym woda przepływa z dolnego do górnego zbiornika. Możliwe, że prawodawca uznał, iż wynikająca z tej operacji korzyść dla środowiska naturalnego nie jest na tyle znaczna, aby móc potraktować ją w sposób zastrzeżony w przepisach Unii dla energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. W każdym razie wkład pompowych elektrowni wodnych w całokształt systemu energetycznego nie budzi wątpliwości: wpompowywanie w nocy (czy też godzinach nadwyżki produkcji nad zapotrzebowaniem na energię) wody do górnego zbiornika, co pociąga za sobą zużycie energii elektrycznej, nie tylko ułatwia uniknięcie przeciążeń sieci w okresie nadwyżki produkcji, ale pozwala też na stworzenie „rezerwy” czy też spiętrzenia wody wprowadzającego energię do systemu w okresie najwyższego na nią popytu, w zależności od aktualnego zapotrzebowania. Jest to więc technologia, która, oprócz tego, że wykorzystuje zasób naturalny (wodę), może także służyć w miarę potrzeby jako środek wsparcia dla innych odnawialnych źródeł energii o nieciągłym charakterze (energia wiatrowa czy też słoneczna).

42. Nasza elektrownia wykorzystuje zaś przeznaczone wyłącznie do zrzutu ścieki, efektem czego ich dodatkowe wykorzystanie do wytworzenia energii elektrycznej jest korzystne dla środowiska naturalnego. Można też powiedzieć, że w ramach tej technologii „czysta” energia rekompensuje w pewien sposób szkody, jakie środowisko naturalne mogło odnieść czy to wskutek specyficznej metody jej wytworzenia, czy też wskutek stworzenia w tym celu sztucznego cieku.

43. Jeśli, ponadto, jak zauważa Komisja¹⁹, woda wykorzystywana przez tę elektrownię wodną pochodzi z zakładu przetwarzającego ścieki, a uzyskana w ten sposób energia elektryczna stanowi część składową korzystnego dla środowiska mechanizmu oczyszczania: działalność tego zakładu polega nie tylko na oczyszczeniu ścieków, ale także generuje nadwyżkę wodną, co z kolei umożliwia wytworzenie energii elektrycznej bez konieczności zastosowania innych jej źródeł emitujących gazy cieplarniane.

44. Biorąc zatem pod uwagę brzmienie art. 2 lit. a) oraz art. 5 ust. 3 dyrektywy 2009/28 oraz realizowane przez nią cele, jestem zdania, że na zadane przez sąd odsyłający pytanie należy odpowiedzieć, iż pojęcie hydroenergii jako odnawialnego źródła energii obejmuje energię wytworzoną w elektrowni wodnej wykorzystującej ścieki zrzucane przez inny zakład zajmujący się innego rodzaju działalnością pozostającą bez związku z wytwarzaniem energii elektrycznej.

VI – Wnioski

45. Uwzględniając powyższe, proponuję, aby Trybunał Sprawiedliwości odpowiedział na pytanie zadane przez Sąd Apelacyjny w Warszawie (Polska) w następujący sposób:

Pojęcie hydroenergii jako odnawialnego źródła energii, zawarte w art. 2 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE w związku z art. 5 ust. 3 i motywem 30 tej samej dyrektywy należy rozumieć w ten sposób, że obejmuje ono energię wytworzoną w elektrowni wodnej wykorzystującej ścieki zrzucane przez inny zakład zajmujący się innego rodzaju działalnością pozostającą bez związku z wytwarzaniem energii elektrycznej.

19 — Punkt 27 pisemnych uwag Komisji.